

VUGHT, ZONDAG 10 SEPTEMBER 1944

Vanmorgen om zes uur ben je onder het geronk van de Engelse vliegtuigen geboren. Gisteravond hebben we heel de avond gezellig met oom Toon en tante Lène zitten kletsen en een borrel gedronken op onze spoedige bevrijding. Heel onverwacht waren ze komen aanzetten als onderduikers. In Den Bosch werden namelijk mannen gevorderd om in Zaltbommel te gaan spitten aan de verdedigingswerken voor de Duitsers. Ze hoorden dat onderweg en draaiden dus prompt om. Omdat ons huis te klein is geworden om er nog een logeerkamer op na te houden sliepen ze bij ons op de kamer, maar om half zes moesten ze eruit, oom Toon naar de dokter, tante Lène naar de keuken, Pappie naar de zuster. Vliegensvlug maakte de zuster de kamer klaar, haalden Pappie en oom Toon de wieg van de zolder, zette tante Lène water op; toen was het wachten op de dokter.

Maar jij had reuze haast om op de wereld te komen, dus mocht de dokter alleen je naveltje afbinden een kwartier na je geboorte. Pappie vertelde me meteen dat onze wens vervuld was en je een zoontje was. Gauw keek ik of je recht van lijf en leden was en ontdekte naast me in bed een klein naakt, schreeuwend en spartelend jongetje met een leuk ongerimpeld bolletje vol haar. Nauwelijks tien minuten na je geboorte waren Toon en Lène al boven om je te bewonderen en een drie kwartier later stonden je zusje en broertje al met grote verwonderde ogen in hun nachtponnetjes aan je wiegje. Wat waren ze blij dat ons baby'tje er nu eindelijk was. Thieu-Fransje zei alsmat 'dag baby'tje, baby Joos, lief manneke.' De meisjes waren er eerst stil van, maar al gauw wilden ze weten hoe je toch

gekomen was, of ik de engeltjes die je gebracht hadden ook gezien had, of je helemaal naakt was en of je het niet koud had. Toen kwamen de eerste beschuiten met muisjes!

Wat hadden we gehoopt dat je als een 'vrij man' geboren zou worden. In het begin van de week meenden we zeker dat het zou lukken. Het Engelse leger was, nadat het door de eerste linies heen was gebroken met verrassende snelheid door Frankrijk opgemarcheerd. Stad na stad viel en we konden het op de kaart haast niet bijhouden. Toen kwam België aan de beurt, Namen, Luik, Hasselt, Gent, Brugge, alles viel en toen kwam zondag voor je geboorte de rede van Gerbrandy. De bevrijding van Nederland was begonnen, reeds waren de geallieerde legers 'ten miles' op Nederlands grondgebied doorgedrongen. Prins Bernhard was benoemd tot bevelhebber der Binnenlandse Strijdkrachten, de orders aan de illegale organisaties kwamen door. Daarnaast zagen we hier het Duitse leger terugtrekken. Dag en nacht trokken ze over de grote weg in een wilde wanordelijke vlucht, met auto's, vrachtwagens, fietsen, motoren, lopend, één zelfs op een autopod. Ze sleepten nog mee wat ze hadden kunnen 'rauschen' zoals koeien, geiten, draaibanken, enz. De Duitse gezinnen, waar onze huizen voor gevorderd waren, kregen aanzegging dat ze maandag om vijf uur weg moesten zijn. De SD verbrandde alle dossiers en verdween. De NSB'ers kregen angst en doken onder. Maandag gingen de geruchten dat de Engelsen reeds in Breda zaten. Valkenswaard zou gevallen zijn. Iedereen kwam in een hoerastemming. Overal kwamen vlaggen uit de kast en op veel plaatsen liepen ze al met oranje, niet alleen hier in het Zuiden, ook in Den Haag

en Leiden hebben ze langs de weg gezeten met vlaggetjes, oranje en bloemen om de Engelsen te verwelkomen!

Toen kwam de terugslag. Alles bleek slechts gerucht te zijn. Nergens was de grens ook maar bereikt. De nieuwe linie lag tot het Albertkanaal. De SD kwam terug. In Waalwijk werden drie mensen opgepakt en gefusilleerd als represaille op het oranje feest en het doodschieten van landwachters. Ook in Tilburg gebeurde iets dergelijks.

Pappie had het druk om te voorkomen dat onze politieke gevangenen uit het kamp zouden worden weggevoerd. Alle KP's werden gealarmeerd, het Rode Kruis werd ervoor gespannen, de spoorwegen werden in de arm genomen om het transport te vertragen, verschillende spoorlijnen werden opgeblazen, maar ondanks alles vertrok de trein met 1.800 mannelijke en vrouwelijke gevangenen naar Duitsland. De stemming daalde en we zaten weer te wachten. Het was druk in de lucht, treinen werden beschoten, maar verder gebeurde er niets en dus werd je geboren in een door de Duitsers bezet Nederland, wat je natuurlijk erg koud liet.

Om drie uur vanmiddag ben je gedoopt door kapelaan Raaijmakers in de kerk van St. Petrus. Het was een erg rustig doopfeest. Grootvader en grootmoeder en je meter, tante Riet, wisten niet eens dat je geboren was. Telegraaf en telefoon zijn uitgevallen en de post komt niet meer door. Je peter, oom Jef, konden we nog telefonisch bereiken, maar hij kon niet komen, de treinen worden voor zover ze lopen voortdurend beschoten en de fietsen worden door de Duitsers gevorderd. Tante Annemie zat in Den Haag en tante Jet moest in de apotheek zijn. Oom Toon en tante Lène waren je 'leen' peter en meter. Ze

hadden daar natuurlijk niet op gerekend en verschenen dan ook in een geleend jacquet, met een geleend hoedje en een geleende swagger. Verder waren bij je doop aanwezig: vader, oma, oom Wim (die de foto's maakte), Annie, Annemieke, Hanneke en Thieu-Frans.

Ik, je moeder, kon slechts in gedachten bij je zijn, maar ik bad God om Zijn genade voor je. Ik vroeg Hem dat Hij je geven zal een vast geloof in Hem, vertrouwen in Zijn goedheid, een grote liefde voor Hem, voor je volk en voor je land, de kennis om goed en kwaad te onderscheiden en je een vast principe te vormen, moed en kracht voor je ideaal uit te komen zodat je zult zijn, een goed sterk man die vertrouwend op en geleid door Hem anderen zal kunnen steunen en leiden.

VRIJDAG 15 SEPTEMBER

Vandaag zijn Maastricht en Eijsden gevallen, de eerste Nederlandse steden die weer vrij zijn! Je begint al lekker bij te komen. Je bent dan ook direct de eerste keer begonnen je buikje rond te drinken en doet dat nu trouw vijf keer per dag; precies op tijd meld je je, hoor! Je bent een klein gezellig kereltje, erg druk en beweeglijk (dat was je trouwens voor je geboorte ook al) en draait jezelf nu al van je zij op je rug.

ZATERDAG 16 SEPTEMBER

Hoera! Je navel is afgevallen en je bent nu helemaal een gaaf mensje.

ZONDAG 17 SEPTEMBER

We hebben een betrekkelijk rustige week achter de rug. Wel is er veel op de grote wegen en op de treinen gemitrailleerd. In Limburg rukken de Engelsen langzaam op. Van een doorstoot vanuit Hasselt wordt gesproken. Vader is erg rustig geweest en heeft me veel gezelschap gehouden. Toon en Lène zijn nog steeds hier omdat het voor mij een rustig idee is als er wat meer mensen in huis zijn als er iets gebeurt. Er zijn veel meer nieuwe Duitse troepen aangekomen. Heel de buurt heeft inkwartiering. Vanmiddag om een uur of één begonnen de Engelsen ineens zwaar te vliegen. We dachten eerst aan een gewone vlucht bommenwerpers, maar al gauw zagen we dat het iets nieuws was en dat de meeste vliegtuigen een groot zweefvliegtuig op sleeptouw hadden. Heel laag kwamen ze overgevlogen bij honderden. Overal waar je keek was de lucht vol, het was een prachtgezicht. Het afweergeschut begon te blaffen, onder de beukenboom stond een Duitse auto met mitrailleur die ook begon te knallen en een paar huizen verder stond een dolle Duitser er met een revolver op te schieten.

De hele buurt was in rep en roer, iedereen stond te kijken ondanks het feit dat de kogels overal rondvlogen. De mannen waren wild van enthousiasme. Er moest ergens een luchtlanding zijn en niet eens zo heel ver weg, want al gauw kwamen de vliegtuigen weer terug zonder aanhang. Ze vlogen dwars tussen de andere door. Intussen vond ik het met jou boven toch niet veilig genoeg meer en dus gingen we voor het eerst naar beneden. Een paar uur duurde de pret, toen werd het weer rustig en ging ik wat rusten. Ik werd wakker omdat Manus Bresser

was aangekomen. Hij was, twee uur voor de officiële vrijlating van de Indische gijzelaars waar hij ook toe behoorde, ontvlucht uit het kamp hier in Vught. Ook zij zouden naar Duitsland getransporteerd worden. Zaterdagavond hadden ze al gepakt op appèl gestaan, maar de trein was te vol met dekens, matrassen, enz. om ze er nog bij te stoppen. Toen het vliegen vanmiddag begon kregen de Duitsers klaarblijkelijk een tic te pakken en lieten ze hen ineens vrij!

MAANDAG 18 SEPTEMBER

Vanmiddag is er weer een grote landingsvloot overgekomen. Het was een machtig gezicht. Ze vlogen zo laag dat ze de toppen van de bomen haast raakten. Duidelijk kon je de mannen er in zien zitten. De mannen waren niet van de straat weg te slaan ondanks het feit dat de kogels om hun oren vlogen. De kinderen waren wild en stonden voor het raam te gillen: 'Hello Tommies, how do you do?' Hanneke zei: 'Als er weer een komt spring ik erin.' Ze zijn geland bij Nijmegen en hebben de brug onbeschadigd in handen.

DINSDAG 19 SEPTEMBER

Weer landingstroepen. Er is hier in de buurt veel materiaal afgeworpen, munitie, levensmiddelen, enz. Iedereen is op zoek naar parachutes voor bloesjes en regenjassen! Eindhoven en Nijmegen zijn in Engelse handen. Er komen steeds nieuwe Duitse troepen, de treinen worden nog steeds beschoten. Al een paar dagen mogen we Den Bosch niet in.

EIND SEPTEMBER

De grote luchtlanding is een fiasco geworden. Er is heel hard gevochten bij Arnhem en Oosterbeek, maar het is niet gelukt de brug in handen te krijgen. Van de 8.000 man landingstroepen zijn er slechts 2.000 over. De Engelsen zelf spraken van een zeer gewaagde, maar mislukte poging om de drie grote rivierovergangen in handen te krijgen. De gevechten rond Den Bosch zijn begonnen. Er wordt gevochten bij Best, Schijndel en Berlicum. Den Bosch ligt onder granaatvuur. Vader heeft de schuilkelder in orde gemaakt.

ZATERDAG 30 SEPTEMBER

Vandaag ben je voor het eerst buiten geweest. Het was de laatste dagen rustig met schieten en heerlijk weer.

ZONDAG 1 OKTOBER

Vanavond zijn we voor het eerst in de kelder gekropen. We hoorden de granaten oversuizen en inslaan. Het licht was net ervoor uitgevallen en dus zaten we er heel genoeglijk bij met een kaarsje. Water hebben we ook al haast niet, een paar druppels uit het aftapkraantje en daar houdt het mee op. Door de dag hebben we het allemaal druk met aanslepen van voedsel. Alles moet gehaald worden. Ik zorg voor de kruidenierswaren, als de nieuwe bonnen uitkomen staat er 's morgens vroeg al een hele file bij de winkels en dan is het maar wachten op je beurt. Oom Manus heeft de afdeling groenten, hij sjouwt daarvoor de kwekerijen af. Pappie gaat de boer op voor melk. Verder trekken ze er met de trekkar op uit om appels te halen en aardappelen; en zelfs met een geleende handkar